

A V I Z
cu privire la confirmarea legalității alegerii
Parlamentului Republicii Moldova

nr. 3 din 14.08.2009

Monitorul Oficial nr.127-130/14 din 21.08.2009

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE – președinte, judecător-raportor
Alina IANUCENCO – judecător
Victor PUȘCAȘ – judecător
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător-raportor
Valeria ȘTERBEȚ – judecător-raportor

grefier Corina Popa, cu participarea președintelui Comisiei Electorale Centrale, Eugeniu Știrbu, vicepreședintelui Comisiei Electorale Centrale, Renata Lapti, secretarului Comisiei Electorale Centrale, Iurie Ciocan, reprezentanților concurenților electorali: Serghei Sîrbu – Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, Ștefan Creangă – Partidul politic "Partidul Liberal Democrat din Moldova", Roman Andrieș – Partidul politic "Partidul Liberal", Andrei Volentir – Partidul Democrat din Moldova, Nicolae Răileanu – Partidul politic "Alianța Moldova Noastră", Radu Bușilă – Partidul Popular Creștin Democrat, conducându-se după prevederile art.135 alin.(1) lit.e) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.e) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.e) și art.63 lit.f) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică rezultatele alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a din 29 iulie 2009 și sesizarea Partidului Popular Creștin Democrat asupra unor încălcări ale legislației electorale în procesul de numărare a buletinelor de vot și de totalizare a voturilor în vederea dispunerii renumărării voturilor exprimate în alegerile parlamentare din 29 iulie 2009.

Drept temei pentru examinarea dosarului au servit Raportul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova din 29 iulie 2009, aprobat prin Hotărârea nr.2886 din 4 august 2009, și procesul-verbal al Comisiei Electorale Centrale cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a din 29 iulie 2009, prezentate spre examinare Curții Constituționale la 6 august 2009, în conformitate cu art.60 alin.(2) și alin.(3) și art.89 alin.(1) din Codul electoral.

Prin decizia Curții Constituționale din 6 august a.c. materialele au fost acceptate pentru examinare în fond.

Prin decizia Curții Constituționale din 10 august a.c., au fost conexate dosarele nr.14e/2009 și nr.15e/2009 privind sesizarea Partidului Popular Creștin Democrat asupra unor încălcări ale legislației electorale în procesul de numărare a buletinelor de vot și de totalizare a voturilor în vederea dispunerii renumărării voturilor exprimate în alegerile parlamentare din 29 iulie 2009.

Examinînd raportul și procesul-verbal ale Comisiei Electorale Centrale privind totalizarea rezultatelor alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a din 29 iulie 2009, sesizarea Partidului Popular Creștin Democrat asupra unor încălcări ale legislației electorale în procesul de numărare a buletinelor de vot și de totalizare a voturilor în vederea dispunerii renumărării voturilor exprimate în alegerile parlamentare din 29 iulie 2009, analizînd materialele referitoare la alegeri, inclusiv hotărârile Comisiei Electorale Centrale, raportul Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova privind monitorizarea procesului alegerilor parlamentare anticipate din 29 iulie 2009, realizat în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte – Coaliția 2009, Declarația Misiunii de observatori a Comunității Statelor Independente asupra rezultatelor monitorizării organizării și desfășurării alegerilor anticipate în Parlamentul Republicii Moldova din 29 iulie 2009, raportul preliminar al Misiunii Internaționale de Observare a Alegerilor pentru alegerile parlamentare anticipate din Republica Moldova

din 29 iulie 2009 și audiind informația prezentată de judecătorii-raportori și explicațiile participanților la proces, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2243-IV din 15 iunie 2009, Parlamentul de legislatura a XVII-a a fost dizolvat, stabilindu-se desfășurarea alegerilor în noul Parlament pentru data de 29 iulie 2009.

În conformitate cu art.18, art.26, art.60 alin.(2) și alin.(3) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a prezentat Curții Constituționale procesul-verbal privind totalizarea rezultatelor alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a din 29 iulie 2009, aprobat prin Hotărârea nr.2881 din 4 august 2009 și modificat prin Hotărârea nr.2890 din 5 august 2009, și Raportul cu privire la rezultatele alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova din 29 iulie 2009, aprobat prin Hotărârea nr.2886 din 4 august 2009, în vederea confirmării rezultatelor alegerilor, validării mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova și confirmării listelor candidaților supleanți.

Prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.2880 din 4 august 2009 cu privire la participarea alegătorilor la votare în ziua de 29 iulie 2009, modificată prin Hotărârea nr.2889 din 5 august 2009, alegerile în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a din 29 iulie 2009 au fost considerate valabile. S-a arătat că numărul de alegători înscriși în listele electorale și în listele suplimentare pe întreaga țară a constituit 2708381 persoane, la scrutin au participat 1591757 de alegători, sau 58,77 la sută, ceea ce constituie mai mult de 1/3.

În procesul-verbal al Comisiei Electorale Centrale privind totalizarea rezultatelor alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a din 29 iulie 2009, aprobat prin Hotărârea nr.2881 din 4 august 2009 și modificat prin Hotărârea nr.2890 din 5 august 2009, au fost consemnate următoarele date:

a) numărul de alegători incluși în listele electorale	– 2603158
b) numărul de alegători incluși în listele suplimentare	– 105223
c) numărul de alegători care au primit buletine de vot	– 1591835
d) numărul de alegători care au participat la votare	– 1591757
e) cifra ce reflectă diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare	– 78
f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile	– 10240
g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral:	
Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	– 706732
Partidul Popular Creștin Democrat	– 30236
Partidul politic "Alianța Moldova Noastră"	– 116194
Partidul politic "Partidul Liberal"	– 232108
Partidul politic "Partidul Liberal Democrat din Moldova"	– 262028
Partidul Democrat din Moldova	– 198268
Partidul Social Democrat	– 29434
Partidul politic "Partidul Ecologist "Alianța Verde" din Moldova"	– 6517
h) numărul total de voturi valabil exprimate	– 1581517
i) numărul buletinelor de vot tipărite	– 2688387

Astfel, Curtea Constituțională constată că, dintre concurenții electorali înregistrați de Comisia Electorală Centrală, mai mult de cinci la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară au obținut:

Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	– 706732 – 44,7%
Partidul Liberal Democrat	– 262028 – 16,6%
Partidul Liberal	– 232108 – 14,7%
Partidul Democrat	– 198268 – 12,5%
Alianța Moldova Noastră	– 116194 – 7,3%

În baza Hotărîrii Comisiei Electorale Centrale nr.2882 din 4 august 2009, din operația de atribuire a mandatelor de deputat au fost excluse partidele care au întrunit mai puțin de cinci la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:

1. Partidul Popular Creștin Democrat – 1,9%
2. Partidul Social Democrat – 1,9%
3. Partidul politic "Partidul Ecologist "Alianța Verde" din Moldova" – 0,4 %

La 6 august 2009 Partidul Popular Creștin Democrat a sesizat Curtea Constituțională asupra unor încălcări ale legislației electorale în procesul de numărare a buletinelor de vot și de totalizare a voturilor. În sesizare se menționează că numărul buletinelor de vot indicat în Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr.2753 din 18 iulie 2009 cu privire la tipărirea și distribuirea buletinelor de vot și în actele de predare-primire a buletinelor de vot de la Comisia Electorală Centrală către circumscripțiile electorale este diferit de cifra globală rezultată din procesele-verbale de totalizare a voturilor în fiecare circumscripție electorală, afirmându-se că orice eroare comisă în procesul de numărare a voturilor poate influența distribuția mandatelor de deputat. Invocînd și alte nereguli, semnalate de observatorii Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului din Republica Moldova, autorul sesizării a solicitat dispunerea renumărării voturilor pentru a afla rezultatul real al alegerilor parlamentare în Republica Moldova.

În ședința plenară a Curții reprezentanții Comisiei Electorale Centrale au solicitat confirmarea legalității alegerii Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a, validarea mandatelor deputaților aleși și confirmarea listelor candidaților supleanți. Totodată, au solicitat respingerea sesizării Partidului Popular Creștin Democrat pentru dispunerea renumărării voturilor exprimate în alegerile parlamentare din 29 iulie 2009, relevînd că încălcările menționate în sesizare nu au influențat rezultatele alegerilor.

Reprezentantul Partidului Popular Creștin Democrat a susținut sesizarea în baza argumentelor invocate în aceasta.

Reprezentanții Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, Partidului Liberal Democrat din Moldova, Partidului Liberal, Partidului Democrat din Moldova și Partidului "Alianța Moldova Noastră" au sprijinit cererea Comisiei Electorale Centrale privind confirmarea legalității alegerilor și respingerea sesizării Partidului Popular Creștin Democrat.

Analizînd materialele dosarului, inclusiv argumentele expuse în sesizarea Partidului Popular Creștin Democrat, Curtea constată că alegerile din 29 iulie 2009 s-au desfășurat în conformitate cu dispozițiile constituționale și legale, cu respectarea principiilor internaționale în domeniul electoral, în condițiile pluralismului politic, în mod deschis, calm, fără incidente care să împiedice alegătorii să-și exercite dreptul constituțional de vot. Majoritatea neregulilor sesizate pe parcursul campaniei electorale au fost lichidate de către organele electorale, inclusiv Comisia Electorală Centrală, și instanțele judecătorești.

Comisia Electorală Centrală a acreditat pentru monitorizarea alegerilor parlamentare 2670 de observatori naționali reprezentînd 15 instituții (inclusiv 3 concurenți electorali) și 488 de observatori internaționali reprezentînd 30 de instituții (inclusiv 8 exponenți a 5 instituții electorale străine). În consiliile electorale de circumscripție concurenții electorali au mandatat 10498 de observatori.

Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova, în baza observațiilor proprii și a contestațiilor care au fost depuse pe parcursul campaniei electorale, a constatat în raportul său privind monitorizarea procesului alegerilor parlamentare anticipate, realizat în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte – Coaliția 2009, unele încălcări și nereguli: înscrierea eronată sau repetată în listele electorale a unor alegători, înscrierea persoanelor decedate, îngrădirea dreptului de vot al alegătorilor (o parte de alegători nu au fost incluși în listele electorale, unii au descoperit că pentru ei a votat altcineva, unii alegători au votat pentru membrii familiilor lor, multor studenți cu viza de reședință expirată nu li s-a permis să voteze în localitatea de domiciliu etc.), influențarea alegătorilor de către membrii birourilor electorale de a vota pentru un anumit concurent electoral, votarea cu mai multe buletine de vot, votarea fără actul de identitate, cu acte nepermise sau cu copia actului de identitate, votarea ilegală în locul altor persoane, agitația electorală în ziua alegerilor, neaplicarea ștampilei "Alegeri 29.07.2009" pe fișa de însoțire a actului de identitate, administrarea defectuoasă a alegerilor, numărarea paralelă a voturilor (în 23 de secții de votare numărul votanților a fost mai mare decît numărul celor care au primit buletine de vot, în 6 secții de votare numărul persoanelor care au primit buletine de vot a depășit numărul alegătorilor înscriși în liste, în 145 de secții de votare numărul total al alegătorilor a fost mai mic decît numărul buletinelor de vot introduse în urnă, în 153 de secții de votare numărul buletinelor recepționate de birourile secțiilor de votare a fost mai mic, iar în 71 de secții de votare cifra respectivă a fost mai mare decît totalul buletinelor neutilizate și al celor înmîinate alegătorilor), însă a menționat că

majoritatea contestațiilor au fost examinate de către birourile electorale, consiliile electorale de circumscripție, Comisia Electorală Centrală și instanțele judecătorești, în conformitate cu legislația electorală. Deciziile adoptate de către aceste autorități în majoritatea cazurilor au satisfăcut contestatarii.

Luând în considerare încălcările, neregulile și abaterile de la legislația electorală și dificultățile cu care s-au confruntat unii alegători în exercitarea dreptului de vot, Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova a apreciat alegerile ca fiind parțial corecte și parțial libere.

Potrivit concluziilor Misiunii de observatori a Comunității Statelor Independente, expuse în Declarație, alegerile în Parlamentul Republicii Moldova s-au desfășurat în conformitate cu legislația electorală națională, în condițiile pluralismului politic, în spirit democratic, prin exprimarea voinței libere a cetățenilor.

În raportul său preliminar, Misiunea Internațională de Observare a Alegerilor a constatat că alegerile parlamentare au fost administrate în general bine, permițând competiția partidelor politice, care reprezintă o pluralitate de opinii. Au fost respectate multe angajamente ale OSCE și Consiliului Europei. Alegerile au decurs organizat, calm, observatorii apreciind procedurile electorale ca fiind extrem de pozitive. În opinia Misiunii, organele electorale au respectat, în linii generale, procedurile legale. A fost respectat principiul transparenței, partidele politice, instituțiile media și societatea civilă având acces liber la activitatea organelor electorale. Comisia Electorală Centrală a administrat alegerile profesionist, a asigurat prelucrarea electronică operativă a datelor și publicarea neîntârziată a rezultatelor preliminare. Remarcând în concluzii un șir de aspecte pozitive suplimentare ale procesului electoral, Misiunea a subliniat că pentru restabilirea încrederii publice este necesar a asigura continuitatea reformelor democratice.

Având în vedere cele enunțate, Curtea nu poate accepta sesizarea Partidului Popular Creștin Democrat privind dispunerea renumărării voturilor exprimate în alegerile parlamentare din 29 iulie 2009 și relevă că încălcările dispozițiilor Codului electoral menționate în sesizare nu au fost ample, nu au influențat voința alegătorilor și nu demonstrează că alegerile au avut un caracter fraudulos.

Curtea Constituțională constată că scrutinul parlamentar din 29 iulie 2009 s-a desfășurat conform prevederilor legale și standardelor internaționale cu privire la alegerile democratice. Rezultatele scrutinului reflectă voința autentică a alegătorilor. În procesul alegerilor și la numărarea voturilor nu au fost comise încălcări ale Codului electoral de natură să influențeze rezultatele votării.

În exercitarea atribuțiilor care-i revin potrivit Constituției, Curtea Constituțională confirmă că la 29 iulie 2009 Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a a fost ales în conformitate cu prevederile art.38 din Constituție, în mod legal, prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Pentru motivele arătate, în baza dispozițiilor art.140 din Constituția Republicii Moldova, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 alin.(1) și art.63 din Codul jurisdicției constituționale și art.89 din Codul electoral, Curtea Constituțională adoptă următorul

AVIZ:

1. Se confirmă legalitatea alegerii Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a.
2. Se respinge sesizarea Partidului Popular Creștin Democrat pentru dispunerea renumărării voturilor exprimate în alegerile parlamentare din 29 iulie 2009.
3. Avizul se remite, potrivit art.90 alin.(1) din Codul electoral, Parlamentului Republicii Moldova, copia avizului se remite Comisiei Electorale Centrale.
4. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*".

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Dumitru PULBERE

Chișinău, 14 august 2009.

Nr.3.